

Nr 16.

Ankom till Riksdagens kansli den 3 maj 1910 kl. 3 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse af § 40 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 samt § 42 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863.

Närvarande: herrar Nyström, Fahlbeck, Behm, Säve, Uppström, Sjöholm, Berger, Clason, Bellinder, von Mentzer, af Callerholm, Nilsson, Beckman, Ericsson, von Schéele, Berg, Gustafsson, Zimdahl, Johansson och Karlsson. (Herr Johansson har icke närvarit vid utlåtandets justering.)

Till konstitutionsutskottets handläggning hafva båda kamrarna hänvisat en af Kungl. Maj:t till Riksdagen aflåten proposition, nr 87, däri Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att antaga följande förslag till

1) Lag

angående ändrad lydelse af § 40 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862.

Häri genom förordnas, att § 40 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 skall erhålla följande ändrade lydelse:

Bih. till Riksd. Prot. 1910. 3 Saml. 14 Häft. (Nr 16).

För att vinna bindande kraft skola kyrkostämmas beslut underställas Kungl. Maj:ts nådiga pröfning och fastställelse, då besluten angå:

a) försäljning, pantförskrifning eller utbyte af någon sådan kyrkoförsamlingen tillhörig fastighet, som, utan att till kyrkoegendom kunna räknas, för något församlingens gemensamma nytta afseende ändamålsamma genom gåfva eller testamente tillfallit, äfvensom öfverenskommelse, hvilken medför förändring i de rättigheter, kyrkoförsamlingen till sådan fastighet äger;

b) upptagande af lån; samt

c) påläggande af afgifter, hvilka erfordra uttaxering för längre tid än fem år.

Beslut, som bör Kungl. Maj:ts pröfning underställas, skall insändas till Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länet, hvilken det åligger att handlingarna, jämte eget utlåtande, till Kungl. Maj:t öfverlämna.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1912.

2) Lag

angående ändrad lydelse af § 42 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863.

Härigenom förordnas, att § 42 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863 skall erhålla följande ändrade lydelse:

Mom. 1. För att vinna bindande kraft skola kyrkostämmas och kyrkofullmäktiges beslut underställas Kungl. Maj:ts nådiga pröfning och fastställelse, då besluten angå:

a) försäljning, pantförskrifning eller utbyte af någon sådan fastighet, som, utan att till kyrkoegendom kunna räknas, för något församlingens gemensamma nytta afseende ändamålsamma genom gåfva eller testamente tillfallit, äfvensom öfverenskommelse, hvilken medför förändring i de rättigheter, kyrkoförsamlingen till sådan fastighet äger;

b) upptagande af lån; samt

c) påläggande af afgifter, hvilka erfordra uttaxering för längre tid än fem år.

Mom. 2. Beslut, som bör Kungl. Maj:ts pröfning underställas, skall insändas till öfverståthållarämbetet, som det åligger att handlingarna, jämte eget utlåtande, till Kungl. Maj:t öfverlämna.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1912.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för Kungl. Maj:ts ifrågasvarande förslag, tillåter sig utskottet hänvisa till det vid propositionen fogade utdrag af statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden den 11 mars 1910.

Kungl. Maj:ts i förevarande proposition framställda förslag, enligt hvilka kyrkostämmas och kyrkofullmäktiges beslut om upptagande af lån skola utan undantag underställas Kungl. Maj:ts pröfning, kan utskottet icke biträda. Departementschefen har, enligt det vid propositionen i utdrag fogade statsrådsprotokollet, framhållit, att, särskildt med hänsyn därtill att i ett flertal fall skolväsendet i städerna torde komma att öfverflyttas på den borgerliga kommunen, något behof att upptaga lån utan Kungl. Maj:ts tillstånd i allmänhet icke syntes förefinnas för de kyrkliga kommunerna. Härtill vill utskottet anmärka, att, om än, där öfverflyttning af folkskoleväsendet till den borgerliga kommunen skett, den kyrkliga kommunen i mindre grad har behof af en fri lånerätt, detta dock icke kan utgöra tillräckligt skäl att beröfva samtliga kyrkliga kommuner all rätt att utan Kungl. Maj:ts medgifvande upptaga lån. Dels är det nämligen oafgjordt, om ens i flertalet städer, där stadsfullmäktige finnas, en öfverflyttning af folkskoleväsendet till den borgerliga kommunen kommer att äga rum, dels gäller beträffande landskommuner äfvensom städer utan stadsfullmäktige, att en sådan öfverflyttning öfverhufvud icke kan förekomma. Sistnämnda synpunkt förtjänar särskildt beaktande i fråga om landskommunerna, hvilkas utgifter till en väsentlig del afse just folkskoleväsendet. Så utgjorde enligt den officiella statistiken landskommunernas utgifter år 1907 för folkskoleväsendet 21,656,725 kronor och samma kommuners samtliga utgifter 50,023,654 kronor. För öfrigt torde det icke vara endast för folkskoleväsendet utan jämväl för kyrkliga ändamål som församlingarna äro i behof af någon, om än begränsad, fri lånerätt. Äfven utgifterna för kyrkliga

*Utskottets
yttrande.*

ändamål utgöra en icke obetydlig del af landskommunernas utgiftsstat. År 1907 uppgingo de till 10,305,542 kronor. Om man sammanställer nu anförda siffror, finner man, att landskommunernas utgifter för folkskoleväsendet och för kyrkliga ändamål år 1907 utgjorde 31,962,267 kronor och att sålunda mera än tre femtedelar af landskommunernas samtliga utgifter nämnda år föllo under församlingarnas beslutanderätt.

Att vid sådant förhållande helt afstänga de kyrkliga kommunerna från möjligheten att utan Kungl. Maj:ts tillstånd tillgodose de behof att för kortare tid upptaga mindre lån, som otvifvelaktigt icke sällan uppstå, synes utskottet icke vara välbetänkt. Den ersättning för en fri lånerätt, som departementschefen velat finna i den åt församlingarna anvisade utvägen att med Kungl. Maj:ts tillstånd upptaga kreditiv, kan utskottet icke förorda. Utskottet finner nämligen denna utväg icke vara ägnad att alltid motsvara det tillfälliga lånebehovet, liksom den äfven i öfrigt torde vara förbunden med åtskilliga olägenheter.

Såsom af departementschefens anförande till berörda statsrådsprotokoll framgår, hafva inom ecklesiastikdepartementet tidigare utarbetats förslag till sådan ändring af ifrågavarande författningar, att de kyrkliga kommunerna skulle för tillfälliga behof tillerkännas en fri lånerätt, begränsad till hälften af den summa, som för det sistförflutna året beslutits skola i församlingen anskaffas genom uttaxering. Öfver berörda förslag hafva infordrade yttranden inkommit från öfverståthållarämbetet och Kungl. Maj:ts samtliga befallningshafvande äfvensom från ett större antal kyrkostämmor. Såsom departementschefen framhållit, har flertalet af de i ämnet hörda i hufvudsak tillstyrkt förslagen och, enligt hvad de till ärendet hörande handlingar utvisa, har hvarken öfverståthållarämbetet eller någon Kungl. Maj:ts befallningshafvande uttalat sig för att de kyrkliga kommunernas fria lånerätt helt och hållet borde upphävas. Vid sådant förhållande och då utskottet finner den i berörda inom ecklesiastikdepartementet utarbetade förslag bestämda gräns för de kyrkliga kommunernas fria lånerätt vara ur allmän ekonomisk synpunkt betryggande, på samma gång den synes motsvara ifrågavarande kommuners behof af sådan lånerätt, hemställer utskottet, i hufvudsaklig anslutning till sistnämnda förslag,

att Riksdagen ville för sin del antaga följande

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*1) **Lag****angående ändrad lydelse af § 40 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862.**

Häri genom förordnas, att § 40 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 skall erhålla följande ändrade lydelse:

§ 40.

För att vinna bindande kraft skola kyrkostämmas beslut underställas Kungl. Maj:ts nådiga pröfning och fastställelse, då besluten angå:

a) försäljning, pantförskrifning eller utbyte af någon sådan kyrkoförsamlingen tillhörig fastighet, som, utan att till kyrkoegendom kunna räknas, för något församlingens gemensamma nytta afseende ändamål densamma genom gåfva eller testamente tillfallit, äfvensom öfverenskommelse, hvilken medför förändring i de rättigheter, kyrkoförsamlingen till sådan fastighet äger;

b) *upptagande af lån, ställt på längre återbetalningstid, än två år; samt*

b) upptagande af lån; dock att underställning icke erfordras i fråga om beslut att upptaga lån, där genom sådant beslut sammanlagda beloppet af församlingens utan underställning skedda upplåning icke öfverstiger hälften af den summa, som för det sistförflutna kalenderåret beslutits skola i församlingen anskaffas genom uttaxering; samt

c) påläggande af afgifter, hvilka erfordra uttaxering för längre tid än fem år.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Beslut, som bör Kungl. Maj:ts pröfning underställas, skall insändas till Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länet, hvilken det åligger att handlingarna, jämte eget utlåtande, till Kungl. Maj:t öfverlämna.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1913.

2) Lag

angående ändrad lydelse af § 42 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1865.

Häri genom förordnas, att § 42 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863 skall erhålla följande ändrade lydelse:

§ 42.

Mom. 1. För att vinna bindande kraft skola kyrkostämmas och kyrkofullmäktiges beslut underställas Kungl. Maj:ts nådiga pröfning och fastställelse, då besluten angå:

a) försäljning, pantförskrifning eller utbyte af någon sådan fastighet, som, utan att till kyrkoegendom kunna räknas, för något församlingens gemensamma nytta afseende ändamål densamma genom gåfva eller testamente tillfallit, äfvensom öfverenskommelse, hvilken medför förändring i de rättigheter, kyrkoförsamlingen till sådan fastighet äger;

b) *upptagande af lån, ställt på längre återbetalningstid än två år; samt*

b) upptagande af lån; dock att underställning icke erfordras ifråga om beslut att upptaga lån, där genom sådant beslut sammanlagda beloppet af församlingens utan underställning skedda upplåning icke öfverstiger hälften af den summa, som för det

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

sistförflutna kalenderåret beslutits skola i församlingen anskaffas genom uttaxering; samt

c) påläggande af afgifter, hvilka erfordra uttaxering för längre tid än fem år.

Mom. 2. Beslut, som bör Kungl. Maj:ts pröfning underställas, skall insändas till öfverståthållarämbetet, som det åligger att handlingarna, jämte eget utlåtande, till Kungl. Maj:t öfverlämna.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1913.

Stockholm den 29 april 1910.

På utskottets vägnar:

J. F. NYSTRÖM.
